

# ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ  
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Έτος ΙΒ'. 930

Ίδιοκτήτης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ—Συνδιδευθυντής ΧΡ. Α. ΖΩΗΜΙΧΟΣ

Πέμπτη 22 Νοεμβρίου 1934

## ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΔΥΣΙΝ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις, προ-  
βλέπουσα τὴν ὑπὲρ τῆς ἑλλη-  
νικῆς Μειονότητος τοῦ Νομοῦ  
Ἀργυροκάστρου λύσιν τοῦ ζη-  
τήματος τῶν ἑλληνικῶν Σχο-  
λείων, παρὰ τῆς Κοινωνίας τῶν  
Ἑθνῶν, ἐσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ  
εἰς τὸν Κόσμον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν  
Ἑλλάδα, τὴν φυσικὴν προστά-  
τιδα τῶν Βορειοηπειρωτῶν, ὅτι  
ἀφίνει ἐλευθέραν τὴν διδασκα-  
λίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης  
εἰς τὰ εἰρημένα σχολεῖα, μέ-  
τα συνεισισμένα πολιτικὰ ψεύδη,  
ἀκριβῶς διὰ νὰ κἀνῃ αὐρίον τὸ  
ἀντίθετον, κλείουσα καὶ πάλιν  
τὰ σχολεῖα ταῦτα, φυλάκίζου-  
σα, ἐξορίζουσα, βέρουσα καὶ  
παντοιοτρόπως καταπιέζουσα  
τὸν ὁμοεθνὴ μας χριστιανικὸν  
πληθυσμὸν τῆς Βορείας Ἠπει-  
ρου. Ἀλλ' ἡμεῖς, γνωρίζοντες  
καλὰ τὴν τουρκαλβανικὴν Κυ-  
βέρνησιν, δὲν πιστεύομεν εἰς  
τὴν εἰλικρινὴ ἐφαρμογὴν τῶν  
διατάξεων τῆς Κοινωνίας τῶν  
Ἑθνῶν, καὶ δὲν γνωρίζομεν ἀκό-  
μη τί εἶδους διατάξεις θὰ εἶναι  
αὗται.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη ἡ Τουρ-  
καλβανία ἐννοήσῃ τὸν κίνδυ-  
νον, ὃν διατρέχει, ἐκ τοῦ ζη-  
τήματος τῆς ἑλληνικῆς γλώσ-  
σης, τὴν ὅποιαν ἀπηγόρευσεν,  
ἀπὸ τὰ σχολεῖα τῆς ἑλληνικῆς  
Μειονότητος τοῦ Νομοῦ Ἀργυ-  
ροκάστρου, κίνδυνον, τὸν ὅποι-  
ον αὕτη αὕτη ἡ Τουρκαλβανί-  
κη Κυβέρνησις, ἐν τῇ μωρίᾳ τῆς  
ἐθνομιοσύνης, πάλιν δὲν λύε-  
ται τὸ ζήτημα, διότι ἔχομεν με-  
γαλύτερον λογαριασμὸν γλωσ-  
σικὸν μὲ τὴν τουρκαλβανικὴν  
Κυβέρνησιν. Ἐχομεν τὰ δὲ πλά-  
σια ἑλληνικὰ Σχολεῖα τοῦ Νο-  
μοῦ Κορυτσᾶς, τὰ ὅποια ἡ Τουρ-  
καλβανία τοῦ Φανόλη τῆς Βε-  
νιζελικῆς Ἑλλάδος κοιμωμέ-  
νης, ἔχει μεταβάλλει, εἰς  
ἀλβανικὰ καὶ τὰς ἀρροδό-  
τους ἐκκλησίας τοῦ ἐν λόγω  
τούτου Νομοῦ, ἀπὸ τὰς ὁποῖας  
κατήργησεν, ἀνα τῇ συστάσει  
τοῦ τουρκαλβανικοῦ Κράτους,  
τὴν ἀπ' αἰώνων ἑλληνικὴν γλῶσ-  
σαν, εἰσαγαγοῦσα τὴν ἀξέστον  
ἀλβανικὴν γλῶσσαν, τὴν συγκαί-  
μενην ἐκ τριακοσίων μόνον λέ-  
ξεων, καὶ μὴ δυναμῶν συνεισφέρει  
νὰ ἐκφράσῃ τὰ ὑψηλὰ νοήματα  
καὶ τὴν ὑψηλὴν διδασκαλίαν  
τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων,  
ἰδίᾳ δὲ τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν  
Πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ  
τῆς Γραφῆς Β. β. λου.

Ἡ Τουρκαλβανία, καταργή-  
σασα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν,  
ἀπὸ τὰ Σχολεῖα καὶ τὰς ἐκκλη-  
σίας τοῦ Νομοῦ Κορυτσᾶς, ὅτι

να καὶ αἵτινες εἶναι διπλάσια  
καὶ διπ' ἄσαι τῶν σχολείων καὶ  
τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Νομοῦ Ἀρ-  
γυροκάστρου, ὁχυρωθεῖσα ὀπι-  
σθεν τῆς τουρκαλβανικῆς σοφι-  
στείας, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τοῦ  
Νομοῦ Κορυτσᾶς εἰσι αἱ Ἀλβανοὶ  
καὶ οὐχὶ Ἕλληνες, διότι ὁμι-  
λοῦν τὴν Ἀλβανικὴν! Ἀλλ' ἡ  
γλῶσσα δὲν εἶναι πάντοτε ἐν-  
δειξίς τῆς καταγωγῆς, ὅπως δὲν  
εἶναι περὶ τοὺς Τούρκους οἱ ἑκατον-  
τάδες τῶν χιλιάδων μας Μ. κρα-  
σιατῶν προσφύγων, τοὺς ὁποί-  
ους ἐξερρίζωσεν ἀπὸ τὰς ἐστίας  
τῶν ὁ Μουσταφὰ Κεμάλ, ὡς Ἕλ-  
ληνας, ἀν καὶ ἔχοντες μητρι-  
κῆν τὴν γλῶσσαν τὴν τουρκι-  
κὴν. Οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Νομοῦ  
Κορυτσᾶς, καὶ τοὶ ὁμιλοῦντες  
τὴν ἀλβανικὴν, εἶναι Ἕλληνες  
καὶ οὐχὶ Ἀλβανοί. Ἀλβανό-  
γλωσσοι ὑπῆρξαν οἱ μεγαλείτε-  
ροι Ἕλληνες τῆς νεωτέρας Ἑλ-  
λάδος Βορειοηπειρώτα: οἱ  
Ζάπκται, ἐκ Λαμπόρου τοῦ  
Ἀργυροκάστρου, οἱ ὁποῖοι  
ἀφῆσαν τὰ ἑκατομμύριά των,  
εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ οὐχὶ  
εἰς τὴν Ἀλβανίαν, στολίσαντες  
τὴν ἑλληνικὴν Πρωτεύουσάν με-  
τὰ τὸ Ζάππειον.

Ἐπίσης ὑπῆρξεν ἀλβανόγλωσ-  
σος ὁ Χρηστάκης Ζωγράφος, ἐκ  
Κιοστερατίου τοῦ Ἀργυροκά-  
στρου. Ἀλβανόγλωσσος ἐπίσης  
ὑπῆρξεν ὁ Ἀρσάκης, ὁ ὁποῖος  
ἱδρυσεν ἐν Ἀθήναις τὸ μετα-  
λειτερον: Ἐκπαιδευτήριον Θη-  
λέων. τὸ φερώνυμον Ἀρ-  
σάκειον ἐκ τοῦ χωρίου Χο-  
τοχόβας τῆς Πρεμετῆς—Κο-  
ρυτσᾶς. Ἐπίσης ἀλβανόγλωσ-  
σος ὑπῆρξεν ὁ Μπάγκας, ἐκ τι-  
νος χωρίου τῆς Κορυτσᾶς, ὁ ὁ-  
ποῖος ἐδώρυσεν ἀπασάν τὴν πε-  
ριουσίαν τοῦ εἰς τὸ ἑλληνικὸν  
Κράτος, συνισταμένην ἐκ τῶν  
δύο ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς Ὁμο-  
νοίας τῶν Ἀθηνῶν μεγάρων. Ἐλ-  
λὴν ὑπῆρξε καὶ ὁ Κορυτσαῖος  
Ἀβράμ Διάκτσες, τοῦ ὁποῦ  
ὁ ἀνδριάς μετ' Ἑλληνικὰ γράμ-  
ματα στολίζει τὸν Μητροπολιτι-  
κὸν ναὸν τῆς Κορυτσᾶς. Ἐκ  
Μοσχολέως τοῦ Νομοῦ Κορυ-  
τσᾶς κατήγετο καὶ ὁ Σίμων Σί-  
νας, ὁ ὁποῖος, πλοῦσις ἐν Βι-  
έννῃ καὶ Βουδαπέστῃ, ἔκτισεν, ἰ-  
δίᾳ βαπάνῃ τὴν φερώνυμον Σι-  
ναίαν Ἀκαδημίαν.

Αὗτοι εἶναι οἱ Βορειοηπειρω-  
τες, ποῦ διεκδικοῦν οἱ Τουρκαλ-  
βανοὶ ὡς Ἀλβανούς! Οἱ καλεῖ-  
τεροι τῶν Ἑλλήνων!

Ἐθέχθημεν ἥδη τὸν πόλεμον,  
ποῦ μᾶς ἐκήρυξαν οἱ Τουρκαλ-  
βανοί, μετὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς  
ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τὰ ἑλλη-

## Ἡ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΟΥ ΓΕΩΡΓ. ΚΑΛΟΥΔΗ ΕΝ ΤΗ ΛΕΣΧῃ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΙΣΟΓΥΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Δὲν ἀγνοῶ πόσον δύσκολον εἶναι νὰ  
κἀνῃ τις διάλεξιν. οἶαν ἀποτολμῶ ἐ-  
γὼ νῦν, ἐνώπιον ὑμῶν. Διότι τὸ ἀκροα-  
τήριον εἶναι ποικίλον καὶ δὲν εἶναι εὐ-  
χερὲς νὰ ὁμιλήσῃ τις συμμέτρως πρὸς  
τὴς ἀξιώσεις καὶ ἀντιθέσεις ἐκείτου.  
Δι' αὐτὸ καὶ ἀπέφραγον μέχρι τοῦδε  
νὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιον ὑμῶν, φοβούμε-  
νος μήπως ἀναγκάσω τοὺς πολλοὺς ὁ-  
μῶν τοῦλάχιστον, νὰ διέλθῃτε ἀνιόμε-  
νοι χρόνον, ὅστις ἄλλως εὐχαρίστως, ἐν  
ταῖς μετ' ἄλλῃλων συνμιλλαῖς, θὰ διέ-  
ρρεεν. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην ἀφ' ἐτέρου  
νὰ μὴ λάβω ὑπ' ὄφιν καὶ τὴν εὐγενῆ  
πρόσκλησιν τοῦ ἀδ. Προεδροῦ τῆς  
Λέσχης, καὶ δι' αὐτὸ ἀνέγκριμα τὸν κύ-  
βον παρακαλῶν νὰ τύχῃ τῆς ἡμετέρας  
ἐπιεικειᾶς.

Ἀλλὰ καὶ θέμα, εἰς πλείονας διαφέ-  
ρον, καὶ ὅπως δὴ ποτε μάλλον ἀνεκτόν,  
ἐσπερε νὰ εὐρεθῇ καὶ τοιοῦτον ἐξέλε-  
ξα ὡς γνωστόν, τὴν μισογυνίαν τοῦ  
Εὐριπίδου. Αἱ κυρίαι καὶ δεσποινίδες  
αἵτινες τιμῶσι τὴν διάλεξίν μου ταύ-  
την, ἂς μὴ νομίσωσιν, ὅτι σκοπεύων  
καταγελῶν καὶ αὐτῶν σφοδρὸν κατ' ἐ-  
ροσηρίον πᾶν τὸν ἀντατιόν. Διότι καὶ  
ἐγὼ δὲν ὑπῆρξα ποτε μισογύνης καὶ ὁ  
μακαρίτης Εὐριπίδης οὐδὲ ἐνταῖς τρα-  
γωδίαις ὑπῆρξε τοιοῦτος, ὅσον τοῦλχι-  
στον θεωρεῖται.

Καὶ ἥδη εἰς τὸ θέμα.  
Ὁ Εὐριπίδης ἀνέκει εἰς ἐποχὴν,  
καθ' ἣν βαθεῖαν κρίσιν ὑπέστη ὁ πνευ-  
ματικὸς βίος ἐν Ἀθήναις μάλιστα, ὅτε  
αἱ παλαιαὶ ἀξίαι ἤρχισαν νὰ κλονίζω-  
νται, οἱ σοφισταὶ, ὡς περικινῶν ὑπεκί-  
μενον ἐρευνῆς, ἔλαβον τὸν ἀνθρώπον.  
Ἄλλως τε καὶ διότι ἐν τῇ δημοκρατίᾳ  
τὴν μεγίστην ἰσχὺν κέκτηται ἡ προσω-  
πικότης, ὁ πατήρ τῆς φιλοσοφίας, φι-  
λος δὲ τοῦ ἡμετέρου τραγικοῦ Σωκρά-  
της κατεβίβασε τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ  
τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν  
ἐτερεῖς τ. ἂ. αὐτὴν ἀπὸ τῆς  
ἐξείσεως τῶν ζητημάτων τῆς κο-  
σμογονίας εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρώ-  
πων καὶ τῶν ἡθικῶν ζητημάτων. Τὴν  
νέαν ταύτην τροπὴν τοῦ πνεύματος  
ὁδὸν ἦτο δυνατόν ν' ἀγεοῖσιν καὶ αἱ  
καλαὶ τέχναι. Δι' οὗ καὶ οἱ γλύπται δὲν  
εἶναι πλέον θεοπλάσταί, ὡς ὁ Ὀλύμ-  
πιος Φειδίας, καὶ ἡ σχολὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ  
σμιλεύουσι τοὺς θεοὺς ἀνθρωπινωτέ-  
ρους (Εἰλήνη καὶ Πλούτος).

Ὁ πρῶτος ἐκπρόσωπος τῆς τοιαύτης  
νοοτροπίας ἐν τῇ τραγωδίᾳ εἶναι ὁ Εὐ-  
ριπίδης. Δὲν ἐξεθάρβωγεν ἀπὸ τοῦ  
κλέος τοῦ Μαραθῶνος, οὐδὲ τῆς Σαλα-  
μίνας, δὲν ἐφραντάζετο, δὲν ὀνειροπό-  
λει, πλέον ἡρώας, ἀλλ' ἐβλεπε κοινούς  
θνητοὺς, ἔχοντας πάντα τὰ βλαπτικάτα,  
εἰς ἃ ὑπέκεινται τὸ δόσσηνον τῶν ἀνθρώ-  
πων γένος. Ἐπιγραμματικὴ εἶναι ἡ  
τοῦ Σοφοκλέους διάκρισις τῆς αὐτοῦ  
μοῦσης, ἀπὸ τῆς τοῦ Εὐριπίδου, ὅτι αὐ-

τὴν Σχολεῖα τοῦ Νομοῦ Ἀργυρο-  
κάστρου, καὶ τότε μόνον θὰ ἐκ-  
χεώμεν τὴν εἰρήνην τῶν. ὅταν  
ἀφῇ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐλευ-  
θερά εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ  
τὰ σχολεῖα ἔτι μόνον τοῦ Νο-  
μοῦ Ἀργυροκάστρου, ἀλλὰ βαί-  
τοῦ Νομοῦ Κορυτσᾶς.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

τὸς μὲν ἐπολεῖ οὐκ οὐκ δει, Εὐριπίδης  
δ' οἱοί εἰσιν. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου μέρους,  
τὸ ἐρευνητικὸν αὐτοῦ βλέμμα εἰσέδ-  
εν εἰς τὰ μυχιαῖστα τῆς ψυχῆς καὶ, ὁ  
ξὺς γνώσεως ὧν τῆς ἀνθρωπίνης κα-  
ρίας, ἦν ἀνέμενεν, ὡς λατρεῖς, ἀνεκά-  
λυπτε καὶ τὰς σκοτεινὰς κηλίδας.

Ἐν, τῇ τοιαύτῃ ἐρευνᾷ αὐτοῦ, πρῶ-  
τος κυρίως ἀνεκάλυψε τὴν γυναῖκα,  
τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐγκλείει ἐν τοῖς στή-  
θεσιν αὐτῆς θησαυροὺς ἀφοσιώσεως  
καὶ αὐθιχίας, ἀλλὰ καὶ σφοδρῶτα  
θυέλλας ἀχαλινῶτων παθῶν, ὅτε μά-  
λιστ' αἰσθάνεται ἐαυτὴν προσβαλλο-  
μένην εἰς τὴν γυναικίαν αὐτῆς φιλο-  
τιμίαν. Ἐθνομιοσύνη, λοιπὸν, εὐγενῆ  
στάτους, ἀλλὰ καὶ σατανικοὺς γυναικεῖ-  
ους χιτακτῆρας. Δὲν πρέπει, νὰ λησμο-  
νήσωμεν καὶ τὸ τρομερὸν μεγαλεῖον  
καὶ τὴν πρὸ οὐδενὸς ἀποδεικνύσαν φύ-  
σιν τῆς Ἀσχυλείου Κλυταιμῆστρας,  
τῆς ἐπὶ τοσούτον χρόνον ἐπιφαύουσας  
τὴν ἐκδίκησιν καὶ διψώσης τὸ αἷμα  
τοῦ συζύγου.

Ἀς ἐξετάσωμεν ἥδη, διὰ βραχυτάτων  
τοὺς κυριώτερους γυναικεῖους χιτακτῆ-  
ρας τοὺς ἐν ταῖς σφωζόμεναις τραγωδί-  
αις τοῦ Εὐριπίδου.

Καὶ πρῶτον, ἀναφέρωμεν τὴν Πο-  
λυξένην, ὑπόδειγμα μεγαλοφροσύνης  
καὶ παρθενικῆς αἰδομένης. Ὅτε  
προσέχθη πρὸ τοῦ τύμβου τοῦ Ἀχιλ-  
λέως, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῇ, καὶ ὁ  
Νεοπτόλεμος, ἐμφανλῶν, ἐνευσεν εἰς ἐκ  
κρίτους νεανίας νὰ κρατήσωσιν αὐτήν,  
ἀνεφώνησεν:

Ὡ τὴν ἐμὴν πέθαναντες, Ἀργεῖοι πόλιν  
ἐκοῦσα θνήσκω! μὴ τις ἀψηται χρόνος  
τοῦμοῦ! παρέξω γὰρ δέρην εὐκαρδίας.  
Ἐλευθέραν δὲ μ' ὡς ἐλευθέρῳ θάνατο,  
πρὸς θεῶν με θέντες κτείνετε.

Καθ' ἣν δὲ στιγμήν, πληγθεῖσα ἔπιπτε,  
πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εἰς ἡμῶν πεσεῖν  
κρύπτουσα ἃ κρύπτειν ὄμματ' ἀρσένων  
χρῶν.

Διὰ τοῦ τελευταίου τούτου στίχου  
(ὡς προσέθετο, ὅτι καὶ ἄλλοι ἤδη παρε-  
τήρησαν) ὁ Εὐρ. ἀναισχύντως ἀνεκά-  
λυπεν ὅσα ἡ αἰδώς τῆς παρθενίας καὶ  
ἀπεθνησκούσης ἐφρόντισε νὰ κρύψῃ.

Ὡς σας φαίνεται; Εἶναι οὗτος ὁ  
χαρκτηρὸς πλάσμα ποιητοῦ μισογύνου;  
Ἀλλὰ καὶ τὰ εὐγενέστατα συναίσθη-  
ματα τῆς ὑπὲρ τῶν οἰκείων αὐτοσυοῖ-  
ας καὶ φλογερὰς φιλοπατρίας ἀπέδω-  
κεν ὁ ποιητὴς εἰς γυναῖκα.

Ὅτε, μεταστάντος τοῦ Ἡρακλέους οἱ  
Ἡρακλίδαι κατεδιώκοντο ὑπὸ τοῦ Εὐ-  
ρυπύτου, κατέφυγον τέλος, μετὰ πολλὰς  
πλάνας, εἰς τὸν Μαραθῶνα, καὶ οἱ μὲν  
ἄρρενες μετὰ τοῦ Ἰολάου ἐκάθισαν ἐπὶ  
τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός, αἱ δὲ παρθένοι με-  
τὰ τῆς Ἀλκμήνης, ἔμμενον ἐντὸς τοῦ ναοῦ.  
Ἰνα μὴ μακροχρόν. μισο-  
λογῶν, ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον  
νὰ ἐκδώσω τοὺς ἱκέτας, ἐστράτευσαν ὁ  
Εὐρυπύδης ἐπ' αὐτοὺς. Κατὰ χρησμόν, θὰ  
ἐνίκων ἐκεῖνοι, δὲν ἐσφάζετο παρθένος  
εὐγενὴς εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἀκούσας  
τοῦτο ἡ Μακάρις, ἀδελφὴ τοῦ Ἡρακλέους  
θυγάτηρ, προθύμως δέχεται νὰ θυσια-  
σθῇ αὐτῇ, ἀπορρίπτει μάλιστα ἐπιμόνος  
καὶ τὴν προταθείσαν ὑπὸ τοῦ Ἰολάου  
κλήρωσιν μόνον ἢ παρθένος ζητεῖ «μὴ  
ἐν ἀρσένων, ἀλλ' ἐν γυναικῶν χερσὶν ἐκ-  
πνεῦσαι.»

Ὁ Εὐρύπλος μετὰ θύων ἐστράτευ-  
σεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἐβασίλευε δ' αὐτῶν



